

יבוא, יצוא ומה שביניהם סקירות וחידושים בענייני חוק ומשפט

עו"ד גיל נדל, ראש תחום יבוא, יצוא וסחר בינלאומי במחלקת מיסים ותגמול בכירים

האם תיקון חוק הפיקוח על יצוא בטחוני יביא להקלות בהליך הרישוי?

עו"ד גיל נדל, עו"ד אור כהן-ששון

לאחרונה, אישרה הכנסת את התיקון לחוק הפיקוח על יצוא בטחוני, התשע"ו-2016, והתיקון הפך לחלק בלתי נפרד מן החוק.

להלן נסקור את השינויים העיקריים שהוכנסו לחוק ואשר עשויים להשפיע על העוסקים ביצוא בטחוני.

תיקון זה כולל למעשה שני נושאים מרכזיים: (1) מתן פטור מחובת רישיון שיווק ויצוא בנסיבות מסוימות; (2) אצילת סמכות למתן רישיון לגורם נוסף במשרד הבטחון שעד כה לא היה מורשה לתת רישיון;

מהו הרקע לתיקון החוק?

בסוף שנת 2007 נכנס לתוקפו חוק הפיקוח על יצוא בטחוני, התשס"ז – 2007 ["החוק"]. החוק מסדיר את הפיקוח על יצוא מישראל של ציוד, ידע ושירותים בטחוניים. מטרת החוק היא אסדרת הפיקוח על יצוא בטחוני מטעמים ברורים (בטחון לאומי ובינלאומי, מדיניות חוץ, וכיו"ב).

כחלק מהמאמץ לפקח על היצוא, מחוייבים יצואנים בטחוניים לקבל רישיון שיווק ורישיון יצוא עבור הטובין שבהם סוחרים (להרחבה על רישיונות אלו, ראה הקישורים בסוף מאמר זה). רישיון זה היה מאושר על ידי אחד משני גורמים: מנכ"ל משרד הבטחון או ראש האגף לפיקוח על יצוא בטחוני ("אפ"י").

מה כולל תיקון החוק?

פטור מחובת רישיון

לפני כניסת התיקון לתוקף, כל יצואן בטחוני שהיה מעוניין לשווק /או לייצא מוצר בטחוני כהגדרתו בחוק, גם אם סבר כי פעולה זו אינה דורשת רישיון, היה חייב לפנות לאגף הפיקוח על היצוא הבטחוני לשם קבלת אישור שהפעולה פטורה מהוצאת רישיון.

כך, לדעתנו נוצר מצב אבסורדי בו גם במקרים בהם ידוע ליצואנים הביטחוניים בוודאות כי הפעילות המסחרית אשר לה הם מבקשים רישיון הינה פעילות מותרת ואינה מצריכה רישיון, עדיין היה עליהם לפנות בבקשה לקבלת פטור מאפ"י. כמובן שמצב שכזה פגע ביצואנים הביטחוניים, אשר נאלצו להמתין עד לקבלת פטור מאפ"י, כאשר בזמן זה, פעמים רבות לקוחות פוטנציאליים איתרו ספק חלופי.

התיקון לחוק מציע כי שר הבטחון יקבע בתקנות מקרים ספציפיים בהם קיים פטור מחובת רישיון. במקרים אלו, לא יהיה צורך כלל בהגשת בקשה לפטור, דבר שיחסוך זמן רב ומאמץ מהיצואנים הביטחוניים.

אצילת סמכות למתן רישיון לגורם נוסף

לפני כניסת התיקון לתוקף, היו קיימים במדינת ישראל אך ורק שני גורמים (!) אשר מוסמכים ליתן רישיון שיווק או יצוא: מנכ"ל משרד הבטחון וראש אפ"י. ברור כי עובדה זו הקשתה מאד הן על יצואנים בטחוניים והן על אפ"י ומשרד הבטחון. לעיתים, חלפו חודשים רבים ממועד בקשת הרישיון ועד מועד אישורה, עניין שהיווה מכה קשה לתעשייה הבטחונית הישראלית.

לאור זאת, הוחלט במסגרת התיקון כי מנכ"ל משרד הבטחון יאציל סמכותו לעובד בכיר נוסף באפ"י, אשר יהיה מוסמך גם הוא לחתום על רישיונות שיווק ויצוא, בתקווה כי הדבר יפחית את עומס העבודה ואת זמני ההמתנה עד לקבלת רישיון.

סיכום והערות

התיקון עבר בקריאה שנייה ושלישית במליאת הכנסת בתאריך 29.3.16 ולכן הינו חלק בלתי נפרד מן החוק. על אף שנראה כי התיקון עשוי להקל במידה מסוימת במישור הפרוצדוראלי של בקשת רישיונות שיווק ויצוא, עדיין מוקדם לדעת האם התיקון ייושם בשטח, ואיך. אמנם "רשימת הפטורים" אשר שר הביטחון יצטרך לגבש עשויה לסייע מאד, אך עד ששר הביטחון יקבע רשימה כזו, המצב נשאר כפי שהיה קודם לכן.

נוסף על כך, לטעמנו יש לבצע צעדים נוספים שיקצרו את תקופת הזמן הנדרשת למתן רישיון; אמנם בקרוב יוסמך גורם נוסף באפ"י שיוכל ליתן רישיונות, אך ברור לכל כי שלושה גורמים בסה"כ שאחראים על כל הרישיונות הביטחוניים במדינת ישראל, לא יעמדו בעומס בטווח זמנים קצר, ולדעתנו יש להסמיך גורמים נוספים למתן רישיונות.

חשוב להבהיר כי הסקירה מתייחסת רק לעיקרי הדברים, ולא לכלל השינויים. אנו ממליצים לעיין בתיקון בנוסחו המלא, בקישור הבא: [הנוסח המלא](#).

למאמרים קודמים פרי עטנו בנושא הפיקוח על יצוא דו שימושי, לחצו על הקישורים הבאים:

- [הפיקוח על יצוא בטחוני - מהו ציוד דו-שימושי?](#);
- [הפיקוח על יצוא בטחוני: פיקוח על ציוד דו-שימושי - הסכם ואסנאר](#);
- [לא הכל חסוי: יצואן של ציוד דו-שימושי יקבל התכתבויות פנימיות בין משרדי הממשלה](#);
- [מינהל המכס מגביר את האכיפה בנושא יצוא טובין דו-שימושיים](#);

למאמרים קודמים פרי עטנו בנושא הפיקוח על היצוא הבטחוני, לחצו על הקישורים הבאים:

- [יסודות הפיקוח על היצוא הביטחוני](#);
- [העיסוק באמצעי הצפנה](#);
- [יסודות הפיקוח על היצוא הבטחוני - שלב הרישום והרישוי](#);
- [יסודות הפיקוח על היצוא הבטחוני - שלב השיווק](#);
- [יסודות הפיקוח על היצוא הבטחוני - שלב הרישוי - חלק 1](#);
- [יסודות הפיקוח על היצוא הבטחוני - שלב הרישוי - חלק 2](#);
- [הפיקוח על יצוא בטחוני: יצוא כימי, ביולוגי וגרעיני - חלק ראשון](#);
- [הפיקוח על יצוא בטחוני - הפיקוח על היצוא בתחום הכימי, הביולוגי והגרעיני - חלק שני](#);
- [הגבלות יצוא אמריקאי להן יכול להיות כפוף יבואן](#);
- [עקרונות הפיקוח על יצוא הייטק מארצות הברית](#);
- [פסק דין ראשון נגד הפרת חוק הפיקוח על יצוא ביטחוני](#);

* * *

הסקירה לעיל הינה בבחינת תמצית. המידע הכלול בה נמסר למטרות אינפורמטיביות בלבד ואין במידע כדי להוות ייעוץ משפטי. לקבלת פרטים נוספים, אנא פנו לעו"ד גיל נדל - ראש תחום יבוא, יצוא וסחר בינלאומי במחלקת מיסים ותגמול בכירים. בדוא"ל Gill.Nadel@goldfarb.com /או בטלפון 03-6089979.